

*dr Joanna Śmiechowicz*¹

Katedra Finansów Publicznych
UMCS w Lublinie

Wydatki inwestycyjne województw w Polsce w warunkach kryzysu finansów publicznych i wejścia w życie indywidualnych limitów zadłużenia samorządów

WPROWADZENIE

Województwa pełnią szczególną rolę w strukturze samorządu terytorialnego wynikającą ze specyfiki wykonywanych przez nie zadań i znajdującą odzwierciedlenie w ich wydatkach. Od początku swojego istnienia województwa przeznaczały na inwestycje o wiele większą część pozostających w ich dyspozycji środków aniżeli gminy, powiaty, czy miasta na prawach powiatów. Zakres ponoszonych przez województwa wydatków prorozwojowych znacznie się poszerzył już w 2004 r., tj. po wejściu w życie aktualnie obowiązującej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego [Dz.U. nr 203, poz. 1966], a jeszcze wyraźniej – po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Ten pozytywny trend może jednak zostać w przyszłości zahamowany z uwagi na nowe, indywidualnie ustalane dla wszystkich samorządów² limity zadłużenia i stosunkowo niski potencjał dochodowy województw, w których poziom dochodów własnych, opierających się głównie na udziale we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, jest ściśle związany z koniunkturą gospodarczą.

Celem niniejszego opracowania jest zbadanie, czy perspektywa obowiązywania od 2014 r. systemu limitowania długu samorządowego opartego na indywidualnych wskaźnikach spłaty zobowiązań ustalanych, jako średnia arytmetyczna nadwyżek operacyjnych z ostatnich trzech lat poprzedzających rok bu-

¹ Adres korespondencyjny: UMCS w Lublinie, Wydział Ekonomiczny, Katedra Finansów Publicznych, pl. M. Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin, e-mail: j.smiechowicz@o2.pl.

² Limity te uważane są za bardziej elastyczne [Ofiarski, 2010, s. 33]; pozwalają uwzględnić potencjał dochodowy samorządów i faktyczne możliwości spłaty ich zobowiązań bez zagrażania prawidłowej realizacji zadań bieżących [Sawicka, 2012, s. 25].

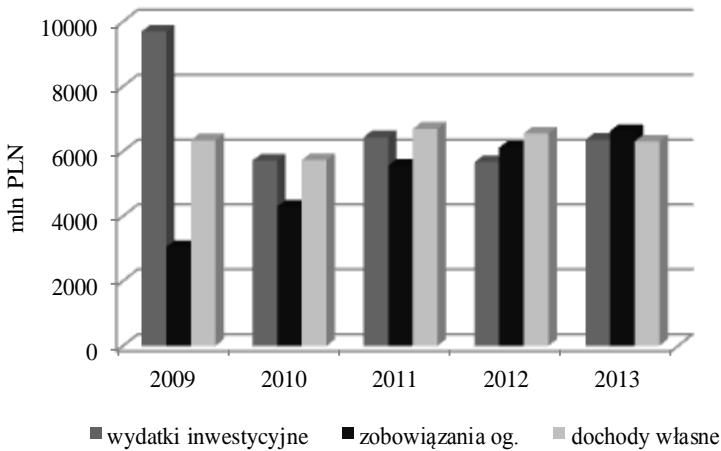
dżetowy wpłynęła na zakres realizowanych przez województwa inwestycji³. W analizie uwzględniono potencjał dochodowy województw, jako jeden z najważniejszych czynników determinujących możliwości finansowania wydatków i spłaty zobowiązań. Badaniami objęto lata 2009–2013, tj. czas, kiedy przejściowo obowiązywały jeszcze stare, jednakowe dla wszystkich samorządów ograniczenia dotyczące ich zadłużenia globalnego, które nie mogło przekraczać 60% dochodów jednostki oraz dopuszczalnego poziomu obsługi długu wynoszącego 15, względnie 12% planowanych na dany rok dochodów⁴. Podstawę analizy stanowiły dane wtórne udostępnione przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Lublinie, sprawozdania z wykonania budżetów poszczególnych jednostek oraz ich wieloletnie prognozy finansowe.

WYDATKI INWESTYCYJNE I ICH WPŁYW NA ROZWÓJ ZADŁUŻENIA WOJEWÓDZTW SAMORZĄDOWYCH

Od 1999 r., a więc od początku swojego istnienia, województwa sfinansowały inwestycje na łączną kwotę bliską 56 mld złotych, a udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej ich wielkości wahał się w latach 1999–2013 w granicach od 28 do 47%. Dzięki akcesji Polski do Unii Europejskiej samorządy zyskały dostęp do dodatkowego, bardzo istotnego źródła finansowania rozwoju infrastruktury. Znalazło to odzwierciedlenie zarówno w wielkości nakładów wydatkowanych na ten cel przez województwa samorządowe (aż 80% całości wydatków poniesionych przez nie na inwestycje sfinansowano w okresie 2006–2013), jak i w ogólnej strukturze wydatków jednostek szczebla regionalnego – udział wydatków inwestycyjnych nie spadał od tamtego czasu poniżej 35%, a w 2009 r. wyniósł aż 47%. Wprawdzie wielkość pozyskanych w poszczególnych latach środków pochodzących ze źródeł zagranicznych znacznie się różniła, ale ich rola w pokrywaniu kosztów realizacji inwestycji, co roku była istotna. Jedynie w 2008 r., na skutek opóźnień we wdrażaniu budżetu Unii Europejskiej na lata 2007–2013 udział tych środków w wydatkach inwestycyjnych województw nie był zbyt wysoki i wynosił 9,3%. Jednak już od następnego roku sytuacja pod tym względem znacznie się poprawiła i środkami pomocowymi sfinansowano w 2009 r. prawie 60% wydatków inwestycyjnych jednostek szczebla regionalnego, w następnym roku – 28,3%, w 2011 r. – 37,3%, a w 2012 r. – 35,5%.

³ Konsekwencje obowiązywania ograniczeń w zakresie długu m.in. w odniesieniu do inwestycji samorządowych w państwach Europy Zachodniej rozpatrywano już pod koniec lat 90. ubiegłego stulecia [Daflon, 2002] i w ostatnich latach [Travers, 2012].

⁴ W przypadku przekroczenia przez państwowy dług publiczny drugiego progu ostrożnościowego.

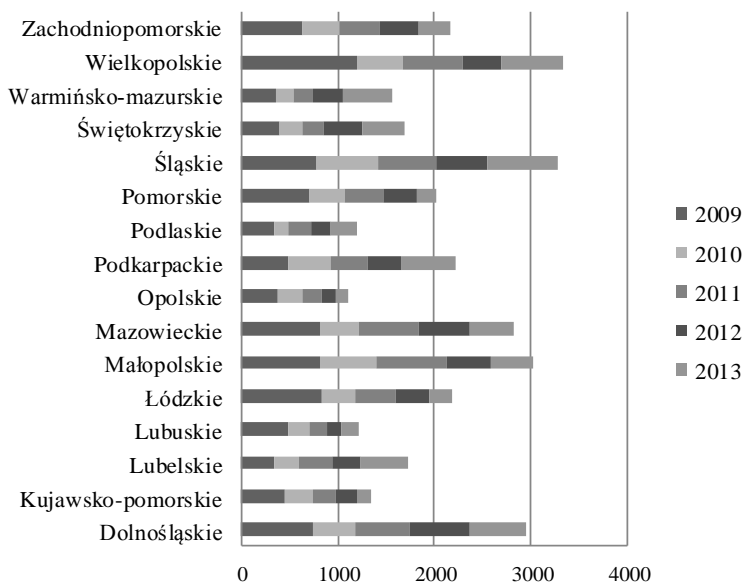
Rysunek 1. Wielkość wydatków inwestycyjnych, zobowiązań i dochodów własnych województw w Polsce w latach 2009–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RIO w Lublinie.

Rok 2009 to okres, w którym wystąpiło kilka czynników determinujących w bardzo istotnym stopniu obecną sytuację finansową województw. Po pierwsze, w przyspieszonym tempie zaczęto realizować projekty współfinansowane środkami z perspektywy 2007–2013. Po drugie, możliwość poprawy wyposażenia województw w infrastrukturę, która w bardzo dużym stopniu miała być docelowo sfinansowana środkami pomocowymi, zbiegała się z niekorzystnym efektem spowolnienia gospodarczego. W 2009 r. wyraźnie już zmniejszyły się dochody własne województw na skutek o wiele niższych niż w latach poprzednich wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, a zwłaszcza podatku dochodowego od osób prawnych. Po trzecie, województwa realizując wydatki inwestycyjne dążyły do maksymalnego, aczkolwiek nie zawsze racjonalnego wykorzystania okazji [zob. Ciak, 2012, s. 78], jaka mogła się w przyszłości nie powtórzyć, przestrzegano bowiem, że wartość przewidzianej dla Polski pomocy w kolejnych budżetach Unii będzie prawdopodobnie mniejsza [Wasilewska, 2013, s. 57] i decydowały się na wykorzystanie zwrotnych źródeł finansowania na niespotykaną wcześniej skalę, nie tylko, aby zapewnić fundusze na prefinansowanie, ale również na wkład własny. Wreszcie po czwarte, samorządy zyskały świadomość, że w przyszłości dodatkową barierą dla finansowania ich rozwoju mogą być zmniejszone, z uwagi na wchodzące w życie z początkiem 2014 r., możliwości korzystania z kredytów i pożyczek. Aby nie zamykać sobie drogi do środków pomocowych przewidzianych dla Polski z kolejnej perspektywy finansowej Unii, tj. na lata 2014–2020, województwa powinny były już od 2011 r.

dążyć do wypracowania nadwyżki operacyjnej w drodze maksymalizacji dochodów bieżących i ze sprzedaży majątku oraz ograniczania wydatków bieżących, których elementem są koszty obsługi długu. Biorąc pod uwagę powyższe czynniki, sytuację województw samorządowych można ocenić jako patową – finansowanie rozwoju infrastruktury wymagało i nadal wymaga od nich korzystania ze zwrotnych źródeł, ale wysokie płatności odsetkowe wpływają na redukcję limitu zadłużenia jednostek w przyszłych okresach.

Analizując wielkość wydatków województw samorządowych poniesionych na inwestycje w latach 2009–2013 stwierdzić można, że ich zakres w poszczególnych jednostkach znacznie się różnił. Nominalnie największe wydatki inwestycyjne zrealizowane zostały przez województwa wielkopolskie, śląskie i małopolskie będące poza województwem mazowieckim najbardziej zaludnionymi w kraju. Najniższy poziom wydatki inwestycyjne osiągnęły w województwach podlaskim, opolskim i lubuskim, a więc należących pod względem ludności do najmniejszych województw w Polsce.

Rysunek 2. Wielkość wydatków inwestycyjnych województw samorządowych w latach 2009–2013 w mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RIO w Lublinie.

Podkreślenia wymaga fakt, że województwa, które w latach 2009–2013 przeznaczyły na rozwój najwięcej środków równocześnie należały do grupy jednostek dysponujących nominalnie bardzo wysokimi dochodami własnymi na

tle kraju, podczas gdy w województwach podlaskim, opolskim i lubuskim zgromadzone w badanym okresie dochody własne były najniższe. Takie prawidłowości nie ujawniły się natomiast przy porównywaniu wielkości zestandaryzowanych tj. w przeliczeniu na mieszkańca województwa. Analiza dynamiki zmian wydatków inwestycyjnych, dochodów ogółem i dochodów własnych nie wskazuje, aby w latach 2009–2013 województwa samorządowe ograniczały nakłady na rozwój dostosowując ich zakres do zmian wielkości ich dochodów własnych. Niewątpliwie jednak sytuacja poszczególnych województw bardzo się różniła, dlatego trudno wyciągać uogólnione wnioski. Wynika to m.in. z faktu, że pomiędzy województwami w Polsce ujawniają się bardzo istotne różnice w wielkości zajmowanego obszaru, liczby i zamożności mieszkańców, stopnia rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz infrastrukturalnego, wyposażenia w mienie i wielu innych czynników oddziałujących na zakres dochodów i wydatków samorządu. Od 2010 r. samorządy starały się poprawić swoją sytuację sprzedając częściej niż to było w przeszłości swój majątek. W przypadku niektórych, np. województwa małopolskiego w 2011 r., kwoty uzyskane z tego tytułu były bardzo znaczne. Generalnie jednak zauważyć można, że tempo zmian w zakresie dochodów własnych w wielu wypadkach mocno różniło się od tendencji, jakim podlegały dochody ogółem poszczególnych województw, a przyczynę takiego stanu rzeczy stanowiła istotna rola, jaką w systemie finansowania samorządów tego szczebla odgrywały dotacje celowe, w tym cechujące się znaczną dynamiką dotacje otrzymywane przez województwa w ramach programów realizowanych z udziałem środków europejskich. Dzięki nim budżety województw wzbogacone zostały w okresie 2010–2012 kwotą przekraczającą 10,7 mld zł, a udział tego rodzaju dotacji stanowił w tym czasie od 22 do 26% całości dochodów jednostek szczebla regionalnego⁵. Przeważająca część tej kwoty wykorzystana została na pokrycie wydatków inwestycyjnych w województwach. Mimo tego bieżący potencjał inwestycyjny województw zmniejszał się z roku na rok w okresie 2009–2012⁶. Ten negatywny trend uległ odwróceniu dopiero w 2013 r.

Podsumowując powyższą analizę stwierdzić należy, że negatywne skutki dekonjunkury gospodarczej i niski poziom dochodów własnych nie doprowadziły do ograniczenia aktywności inwestycyjnej województw samorządowych, które rekompensowały zmniejszone wpływy z udziałów w podatkach państwowych m.in. dotacjami do zadań współfinansowanych środkami pomocowymi. Globalna wielkość wydatków o charakterze prorozwojowym ponoszonych przez województwa w kolejnych okresach powiązana była raczej z cyklem realizacji

⁵ W 2009 r. województwa przejściowo pełniły rolę podmiotów pośredniczących w przekazywaniu środków unijnych, dlatego też zrealizowana przez nie kwota dotacji była kilkakrotnie większa niż w następnych latach.

⁶ Taką samą tendencję zaobserwowano w przypadku gmin w Polsce [Skorwider-Namiołko, 2013, s. 41].

projektów aniżeli z ich sytuacją finansową, tak bieżącą związaną z ograniczonymi możliwościami wygospodarowania dochodów budżetowych z przeznaczeniem na inwestycje, jak i długookresową – związaną z kwestią zadłużenia samorządów i jego limitów.

PROBLEM NIERÓWNOWAGI BUDŻETOWEJ I ZADŁUŻENIA WOJEWÓDZTW SAMORZĄDOWYCH

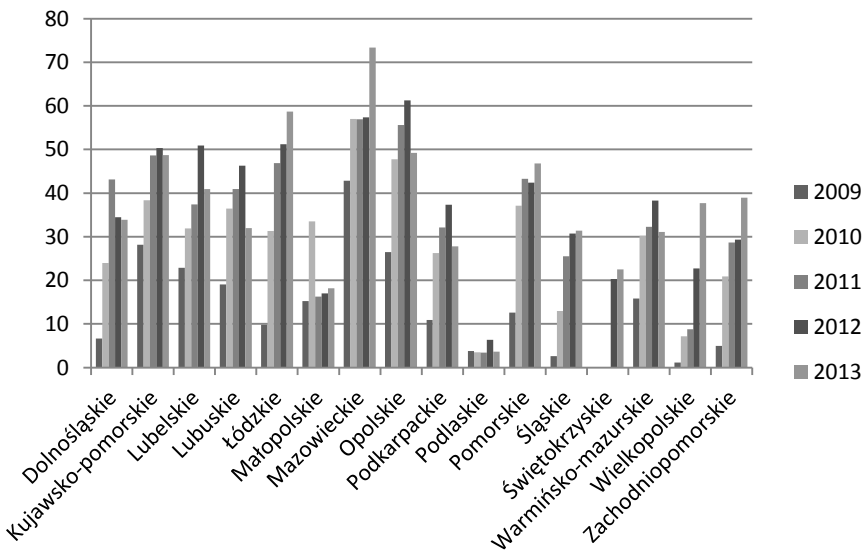
Jak już podkreślono, opisana powyżej trudna sytuacja finansowa województw samorządowych nie doprowadziła do ograniczenia wydatków prorozwojowych w jednostkach tego szczebla. Wyraźnie natomiast nasilał się w okresie 2009–2011 problem nierównowagi budżetowej w województwach – na koniec każdego roku wykazywały one coraz głębszy deficyt – w 2009 r. – w wysokości 0,9 mld zł, w roku następnym – 1,1 mld, a w 2011 – bliski już 1,3 mld zł. Co roku zwiększała się też liczba jednostek, w których wydatki budżetowe były większe od dochodów, tak że w 2011 r. problem dotyczył już wszystkich województw. Od 2012 r. nastąpiła natomiast istotna zmiana – wprawdzie w 2012 r. deficyt wykazywała jeszcze zdecydowana większość jednostek szczebla regionalnego, bo 14 z nich, ale w 2013 r. – już tylko 8. Zdecydowanie zmniejszył się też stopień nierównowagi i w każdym z tych lat wynosił niespełna 0,6 mld zł, co w 2012 r. stanowiło 4,3%, a w roku następnym 6,3% dochodów tych jednostek⁷.

Konsekwencją nierównowagi budżetowej na szczeblu województw był nagły i bardzo znaczący wzrost zobowiązań tych jednostek zwłaszcza w latach 2010–2011 i już znacznie wolniejszy w okresie 2012–2013. Warto dodać, że właśnie w ostatnich dwóch latach niektórym województwom samorządowym udało się zredukować poziom długu. W 2012 r. sytuacja taka miała miejsce w czterech jednostkach, ale poza województwem małopolskim, które ograniczyło go o prawie 51 mln, spłaty były bardzo małe. Więcej, bo już 6 województw, zmniejszyło swoje zadłużenie i to przeciętnie o większe kwoty – w 2013 r. Pomimo tych pozytywnych, ale w sumie jednostkowych zmian, generalnie problem narastającego zadłużenia szczebla regionalnego pogłębiał się. O ile w 2009 r. globalne zobowiązania województw samorządowych w odniesieniu do ich dochodów stanowiły niespełna 16%, to już rok później wzrosły aż do 30%, w 2011 r. – wynosiły 35%, w 2012 r. – nieco ponad 38%. W 2013 r. nastąpiło tylko nieznaczne, bo o 0,3 pkt proc. pogorszenie relacji poziomu zadłużenia do dochodów województw⁸. Choć w zasadzie poziom zobowiązań jednostek szczebla regionalnego daleki był od 60-proc. limitu, ale tempo, w jakim relacja długu do

⁷ Dane RIO w Lublinie.

⁸ Tamże.

dochodów ulegała pogorszeniu było bardzo dynamiczne i niepokojące. Przeciętne dla kraju wielkości nie mogą stanowić jednak podstawy do oceny sytuacji finansowej województw na terenie kraju, gdyż bardzo się ona w poszczególnych jednostkach różniła i niezwykle szybko zmieniała. W 2013 r. tylko dwa województwa, tj. podlaskie i małopolskie charakteryzowały się niskim stopniem zadłużenia, tj. mieszczącym się w granicach do 20%. Najwięcej, bo osiem samorządów tego szczebla obciążonych było długiem przekraczającym 20%, ale mniejszym niż 40% ich dochodów. Natomiast w przypadku pięciu jednostek ich zadłużenie przekroczyło 40% dochodów. W wyjątkowej w skali kraju i szczególnie złej sytuacji znalazło się województwo mazowieckie, którego był większy niż dopuszczalny limit aż o 13 pkt proc.

Rysunek 3. Relacja zadłużenia do dochodów województw samorządowych w latach 2009–2013 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RIO w Lublinie.

Wiążąc poziom zadłużenia województw z sumą poniesionych przez nie w latach 2009–2013 wydatków na inwestycje, a także wielkością ich dochodów ogółem i „starym” limitem długu, sformułować można pewne wnioski. Województwa w najmniejszym stopniu obciążone długiem, tj. podlaskie, świętokrzyskie, lubuskie i opolskie to jednostki, które w latach 2009–2013 wydały w skali kraju najmniej środków na rozwój. Bariery dla realizacji inwestycji były m.in. ograniczone możliwości finansowe, jednostki te zaliczały się bowiem do grupy województw o najniższych dochodach zarówno ogółem, jak również własnych.

Sprawdzając wskaźniki zadłużenia globalnego tychże jednostek trudno zauważyć jednoznaczne tendencje. O ile w przypadku podlaskiego niski poziom długu znajdował przełożenie w zaledwie 4-proc. relacji długu do dochodów jednostki, to w województwach świętokrzyskim i lubuskim, relacja ta, choć na tle kraju była stosunkowo niska, mieściła się już w granicach świadczących o średnim zadłużeniu jednostki, tj. 20–30%. Bardzo niskie dochody gromadzone przez województwo opolskie sprawiły, że w przypadku tej jednostki wskaźnik zadłużenia globalnego należał do jednego z trzech najwyższych w kraju.

Szeroki zakres poniesionych przez województwa samorządowe wydatków prorozwojowych przekładał się na wielkość ich zobowiązań. Cztery najbardziej zadłużone województwa, tj. mazowieckie, dolnośląskie, śląskie i wielkopolskie to równocześnie jednostki, które wydały najwięcej w skali kraju na inwestycje w latach 2009–2013. Równocześnie zarówno ich dochody własne, jak i dochody ogółem kształtowały się na bardzo wysokim poziomie. W efekcie, z wyjątkiem województwa mazowieckiego, wyliczony dla nich wskaźnik zadłużenia globalnego mieścił się w granicach 31–38%, a więc kształtował się na średnim poziomie. W te ogólne tendencje nie wpisuje się województwo małopolskie, które na inwestycje przeznaczyło w latach 2009–2013 bardzo wysokie sumy, ale nie należy do jednostek szczególnie mocno zadłużonych, a dzięki dość wysokim dochodom relacja obciążających je zobowiązań do dochodów wynosiła zaledwie 18%.

Tabela 1. Sytuacja finansowa województw samorządowych w Polsce w 2013 r.

	Dochody ogółem w mln zł	Dochody własne w mln zł	Zobowiązania ogółem w mln zł	Zobowiązania do dochodów ogółem w %	Nowy limit zobowiązań w %
Dolnośląskie	1626	765	553	33,88	12,40
Kujawsko-pomorskie	756	257	368	48,69	9,46
Lubelskie	1000	228	409	40,95	9,98
Lubuskie	599	118	191	31,94	6,98
Łódzkie	751	371	441	58,70	8,81
Małopolskie	1108	416	439	18,15	9,87
Mazowieckie	2165	1511	1587	73,34	6,48
Opolskie	472	127	233	49,23	7,49
Podkarpackie	1142	198	318	27,80	13,37
Podlaskie	573	113	21	3,62	10,49
Pomorskie	846	391	396	46,80	13,56
Śląskie	1593	696	500	31,39	11,86
Świętokrzyskie	640	114	144	22,49	9,98
Warmińsko-mazurskie	887	178	276	31,09	8,05
Wielkopolskie	1171	586	441	37,67	9,33
Zachodniopomorskie	792	235	308	38,92	7,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RIO w Lublinie i Wieloletnich Prognoz Finansowych województw samorządowych w Polsce.

Przechodząc do analizy indywidualnych dla województw limitów zadłużenia stwierdzić należy, że stawiają one te jednostki w zupełnie nowej sytuacji. Dla wszystkich samorządów szczebla regionalnego są one niższe niż obowiązujący do końca 2013 r. 15-proc. limit spłat zadłużenia wraz z odsetkami i dyskontem, przy czym w przypadku aż 11 województw nowy wskaźnik mieści się w granicach zaledwie 5–10%, a w przypadku pozostałych wynosi od 10,5% do 13,6%. W najkorzystniejszej sytuacji są województwa pomorskie i podkarpackie, które nie charakteryzowały się ani szczególnie wysokim poziomem dochodów, ani wyjątkowo niskim wskaźnikiem długu globalnego, a zrealizowane przez nie wydatki inwestycyjne w latach 2009–2013 kształtowały się na poziomie bliskim średniej w kraju. Stosunkowo wysoki nowy limit obsługi długu wyznaczono także dla Dolnośląskiego i Śląskiego, które z kolei należą do jednostek najwięcej inwestujących, wykazujących wysokie zobowiązania, ale równocześnie gromadzących znaczne dochody i w konsekwencji charakteryzujących się średnim na tle kraju wskaźnikiem długu globalnego. Do grupy samorządów, w których indywidualny limit długu przekracza 10% zalicza się także podlaskie – biedne, prawie niezadłużone województwo, niemogące sobie pozwolić w latach 2009–2013 na sfinansowanie inwestycji w szerszym zakresie.

Najniższe nowe limity obowiązują z kolei w 2014 r. w województwach mazowieckim, lubuskim i opolskim. Poza województwem mazowieckim, na którego trudną sytuację zwrócono już uwagę, jednostkami o bardzo niskim indywidualnym wskaźniku zadłużenia są województwa małe pod względem liczby mieszkańców i zajmowanego terenu, cechujące się małymi dochodami własnymi i dochodami ogółem, wąskim zakresem sfinansowanych w latach 2009–2013 inwestycji, a wreszcie średnim w przypadku lubuskiego i dosyć wysokim w przypadku opolskiego wskaźnikiem globalnego zadłużenia.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona powyżej analiza pozwala stwierdzić, że generalnie wejście w życie nowych limitów ograniczających poziom zadłużenia samorządów nie przyczynił się do zahamowania inwestycji realizowanych przez województwa. Potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury były i nadal są tak ogromne, że nawet pomimo bardzo dużego strumienia środków pomocowych, jaki wzbogacił budżety jednostek szczebla regionalnego w okresie 2009–2013, realizacja inwestycji wymagała korzystania z kapitału zwrotnego, w wyniku czego ich zobowiązania znacznie i bardzo szybko wzrosły. Dla wszystkich województw indywidualne wskaźniki długu są bardziej rygorystyczne niż dotychczas obowiązujące – w 2014 r. ich wielkość w przeważającej liczbie przypadków nie przekracza 10%. Prognozowane przez województwa na kolejne lata wielkości limitów różnie się kształtują. W dłuższej perspektywie zazwyczaj są optymistyczne i zakła-

dają wzrost wskaźnika czasami nawet powyżej 15%. W bardzo wielu jednak województwach, przynajmniej w najbliższych latach, indywidualne granice zadłużenia będą się jeszcze zmniejszały np. w dolnośląskim, śląskim, kujawsko-pomorskim, w przeciwieństwie do kwot przypadających do zobowiązań⁹. Taka sytuacja niewątpliwie ograniczy ich swobodę decyzyjną i zdolność do realizacji inwestycji w przyszłości. Planując budżet najpierw trzeba zapewnić środki na obsługę długu, a potem ewentualnie planować wydatki prorozwojowe, które mają fakultatywny charakter [Surówka, 2013, s. 160].

LITERATURA

- Wasilewska K., 2013, *Możliwości inwestycyjne gmin wobec rosnącego zadłużenia* [w:] *Finanse i nieruchomości w rozwoju lokalnym i regionalnym*, red. R. Brol, B. Bal-Domańska, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 280.
- Ciak J., 2012, *Deficyt samorządowy na tle deficytu – czy istnieje potrzeba limitowania deficytu samorządowego w warunkach kryzysu*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, nr XLVI, 3.
- Dafflon B., 2002, *Local Public Finance in Europe: Balancing the Budget and Controlling Debt*, Studies in Fiscal Federalism and State-local Finance, Northampton, Edvard Elgar.
- Ofiarski Z., 2010, *Dług publiczny jednostek samorządu terytorialnego*, „Finanse Komunalne”, nr 1–2.
- Skorwider-Namiołko J., 2013, *Zmiany w poziomie własnego potencjału inwestycyjnego gmin w okresie niestabilności finansowej* [w:] *Finanse i nieruchomości w rozwoju lokalnym i regionalnym*, red. R. Brol, B. Bal-Domańska, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 280.
- Sawicka K., 2012, *Założenia reformy finansów samorządowych i ich realizacja w ustawie o finansach publicznych*, „Finanse Komunalne”, nr 1–2.
- Surówka K., 2013, *Samodzielność finansowa samorządu terytorialnego w Polsce*, PWE, Warszawa.
- Travers T., 2012, *Local government's role in promoting economic growth: removing unnecessary barriers to success*, Local Government Association, London.
- Ustawa z dn. 13 listopada 2013 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. nr 203, poz. 1966).

Streszczenie

Województwa pełnią szczególną rolę jako podmioty realizujące znaczną część inwestycji samorządowych. Celem niniejszego opracowania jest zbadanie, jak perspektywa obowiązywania nowego systemu limitowania długu samorządowego wpłynęła na zakres finansowanych przez nie w ostatnich latach inwestycji oraz jak prezentują się aktualne granice zadłużenia województw.

⁹ Na podstawie Wieloletnich Prognoz Finansowych województw.

Analizę przeprowadzono w oparciu o dane udostępniane przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Lublinie, charakteryzujące dochody, wydatki inwestycyjne, zobowiązania i wskaźniki zadłużenia wszystkich województw samorządowych w kraju w latach 2009–2013, sprawozdania z wykonania budżetów poszczególnych jednostek oraz ich wieloletnie prognozy finansowe.

Słowa kluczowe: wydatki inwestycyjne, zadłużenie, samorząd terytorialny

Capital Expenditures of the Provinces in Poland in Terms of Public Finance Crisis and the Entry into Force the Individual Debt Limits

Summary

Provinces play a special role as entities financing large part of local government investments. The main aim of this article is to analyze if and how the prospect of the new system of local government debt limitation influenced the investment expenditure and level of debt in provinces in Poland, additionally taking into account income potential of these units. The analysis will be conducted on the data made available by the Regional Audit Office in Lublin, reports of individual entities and their long-term financial projections.

Keywords: investment expenditure, debt, local government

JEL: H72, H74